CİNSEL SAĞLIK EĞİTİM ve DANIŞMA MERKEZİ (CSEDM)

Dolunay Kadıoğlu
CSEDM Koordinatörü

Türk Eczacıları Birliği, Hacettepe Üniversitesi HIV/AIDS Tedavi ve Araştırma Merkezi (HATAM) ve Çankaya Belediyesi'nin işbirliği ile oluşturulan Cinsel Sağlık Eğitim ve Danışma Merkezi 15 Kasım 2000 tarihinde hizmete girdi.

Merkezde gençlere yönelik cinsel eğitim programlarının yanında halka yönelik eğitimler verilmekte, telefonla danışmanlık hizmeti sunulmaktadır.

Merkezde bir psikolojik danışman ve sekreter bulunmaktadır. Türk Eczacıları Birliği, merkezin personel ihtiyacını karşılarken, HATAM merkezin organize ettiği halka ve gençlere yönelik eğitim çalışmalarına eğitici olarak destek vermekte, Çankaya Belediyesi de merkez binasının yanındaki 6 nolu Halk Polikliniğine atadığı doktor ve hemşire'den, ihtiyaç anında, merkezin de yararlanmasını sağlamaktadır.

Türk Eczacıları Birliği, Türkiye için giderek daha büyük tehlike haline gelen HIV/AIDS'in yayılımının durdurulmasına katkıda bulunmak için, 1997 yılında HIV/AIDS Eğitici Eczacı Eğitimi Projesini uygulamıştır. Bir meslek örgütünün toplumsal anlamda üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesinde örnek bir proje olan bu eğitim, aslında "Cinsel Sağlık Eğitim ve Danışma Merkezi'nin" fikir olarak temellerinin atılmasını sağlamıştır.

Vatandaşlarla yüzyüze bir ilişki içinde olmayı gerektiren eczacılık mesleği, halkı sağlıkla ilgili pek çok konuda bilgilendirmeye uygun bir meslektir. Eczanelerin kentte ve kırda, her tabakadan bireyin kolaylıkla ve ücretsiz başvurabildiği yerler olduğu bilinmektedir. Bu nedenle, eczacıların HIV/AIDS ve cinsel yolla bulaşan diğer hastalıkların önlenmesi konusunda doğru bilgilendirilmesi, eğitilmesi, hem bu salgına karşı yürütülen savaşta önemli bir basamaktır hem de eczacının sunduğu hizmetin kalitesini yükseltecektir.

Türk Eczacıları Birliği, 2-4 Mayıs 1997 ve 12-15 Haziran 1997 tarihlerinde, Türkiye'nin farklı illerinden toplam 40 Eczacıya "HIV/AIDS Eğitici Eczacı Eğitimi Programını" uygulamıştır. Programa çağrılan iller, Türkiye'de HIV/AIDS'in en çok yayıldığı illerden, turizm bölgelerinden seçilmiştir.

Eczacılara yönelik eğitim çalışmaları CSEDM tarafından yürütülmeye devam edilecektir.

MERKEZİN ÖNEMİ

Cinsel sağlık, genel sağlığın içinde önemli bir yer tutmaktadır. İlk cinsel bilgilerin kulaktan duyma olması, yanlış kaynaklardan alınması, abartılı aktarımlar bireylerin cinsel ve ruh sağlıklarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Cinsellikle ilgili bilgilerin doğru yaşta- ki uzmanların tavsiye ettiği, cinsel bilgilerin çocukluktan itibaren basamak basamak verilmesidir ve doğru kaynaktan verilmesi mutlu ve sağlıklı bireyler yetiştirmenin önemli bir parçasıdır.

Türkiye'de cinsel sağlık eğitiminin okullarda henüz istenen düzeyde verilmemesi, ailelerin cinsel konularda konuşmaya kapalı olmaları, ilk ilişki yaşının önceki yıllara göre düşmüş olması, gençlerin bilgileri yanlış yerlerden edinmeleri, nüfusun %35'ini gençlerin oluşturduğu ülkemizin karşısına, HIV/AIDS ve cinsel yolla bulaşan diğer hastalıkları, ergen gebeliklerini ve doğumlarını, küretajı ve pek çok cinsel sorunu çıkarmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü Verileri

"Evlilik yaşı ilerlese bile, cinsel etkinlik günümüzde artık daha erken yaşlarda başlamaktadır. Evlilik öncesi cinsel ilişki giderek yaygınlaşmaktadır. Doğal olarak CYBH ve gebeliklerde de bir artış gözlenmektedir." DSÖ'ye göre, her yıl her 20 gençten biri cinsel ilişki yoluyla geçen hastalıklara yakalanmaktadırlar. Bunların arasında HIV/AIDS, bel soğukluğu, frengi, klamidya enfeksiyonu ve herpes yer almaktadır. Gençler özellikle asemptomatik durumlarda CYBH' lara karşı önlem konusunda duyarsız davranmaktadırlar. Oysa bu konularda önlem almama ya da ihmal, kısırlık ve ölüm gibi sağlık açısından çok önemli sonuçlara yol açabilmektedir. CYBH'nın gelişmekte olan ülkelerdeki prevalansı, gelişmiş ülkelere kıyaslandığında, frengide 100 katına, belsoğukluğunda 10-15 katına, klamidya enfeksiyonunda ise 3 katına çıkmaktadır." *(Dünya Sağlık Raporu, 1998)*

Yine Dünya Sağlık Örgütü'nün 2000 Aralık verilerine göre, Dünya'da toplam 36.1 milyon kişi HIV/AIDS ile beraber yaşamaktadır. Bunlardan 34.7 milyonu 15-49 yaş grubunda erişkin, bunların 18.32'ü erkek, 16.4 milyonu kadın, 1.4 milyonu ise 15 yaşın altındadır. Yayılımın başından beri, toplam 21.8 milyon kişi bu hastalıktan dolayı hayatını kaybetmiştir. Dünya Sağlık Örgütü bu yılın sloganını "Erkek Fark Yaratır" olarak belirlemiştir. Bu sloganın anlamı ise şudur; Erkeklerde bulaşma oranı daha yüksek görünmektedir ve erkekler yayılımı durdurmada çok önemlidir. Erkeklerin HIV/AIDS konusunda bilinç düzeylerinin yükseltilmesi HIV/AIDS'e karşı verilen savaşta önemli yer teşkil eder. Şu ana kadar 12.5 milyon erkek bu hastalıktan dolayı hayatını kaybetmiştir. Erkeklerde hızla yayılması kadınları ve çocukları akla getirmektedir. HIV/ AIDS, yeni kuşağı, çocukları ve gençleri tehdit etmektedir. Bu tehdidi duymazdan gelirsek, önümüzdeki yıllarda kadınlarda ve dolayısıyla çocuklarda HIV/AIDS yayılımının hız kazanması kaçınılmazdır.

Sağlık Bakanlığı'nın 30 Haziran 2000 verilerine göre, Türkiye'de 1067 kişi bu hastalıkla beraber yaşamaktadır. Bunların 340'ı AIDS basamağına ulaşmış, 727 kişi ise taşıyıcıdır. 1067 kişinin 366'sını 15-30 yaş grubu, 468'i de 30-40 yaş grubu teşkil etmektedir. Bu sayı, buzdağının su üstündeki parçasıdır. Cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusunda kişilerin sağlık kurumlarına yeterli başvurularının olmaması, kayıt sisteminin yeterli çalışmaması ve hastalığın eğer kişi kendinden kuşku duymaz ise 8-10 yıl ortaya çıkmayabileceği gözönüne alındığında ortaya çıkacak veriler düşündürücüdür.

CSEDM Gençlik Grubu, gençleri cinsel sağlık konusunda bilinçlendirmek için akran eğitimi yöntemi kullanarak, eğitim ve bilgilendirme çalışmalarını yürütmektedir.

Türkiye'de Cinsel Sağlık konusunda yeterli eğitim çalışmaları yapılamamaktadır ve bu salgının Türkiye'yi atlayıp geçmesi beklenemez. Gerekli önlemler alınmazsa, Türkiye sadece ekonomik kayıpların yanında, genç beyinleri ve bir neslini feda etmek durumunda kalacaktır.

Tüm bu bilgilerin ışığında diyebiliriz ki, cinsel sağlık eğitimi Türkiye için acildir.

CSEDM, bu aciliyet gözönüne alınarak, bir meslek örgütünün, bir üniversitenin ve bir yerel yönetimin işbirliği ile açılmıştır ve halka ücretsiz hizmet vermektedir.

Merkezde, gençlere yönelik cinsel eğitim programlarının yanında halka yönelik eğitimler verilmekte, bireysel ve telefonla danışmanlık hizmeti sunulmaktadır. Halk eğitimleri, cinsel sağlık haricinde, hepatitler, astım, hipertansiyon, sigara gibi daha pek çok konuda olabilmektedir. Ayrıca Çankaya Belediyesine evlilik için başvuran çiftlere "Evlilik Öncesi Aile Sağlığı Eğitimi" hizmeti verilmesi planlanmıştır. Kısa bir süre sonra halka laboratuvar hizmeti de sunulacaktır.

Hizmete yeni geçmiş olmasına rağmen CSEDM'e talep, beklenenden daha fazladır. Merkeze gelen başvuru konuları arasında; HIV/ AIDS ve CYBH, ergen sorunları, cinsel işlev bozuklukları, üreme sağlığı sayılabilir. Merkez bünyesinde çözülemeyecek sorunlar karşısında, başvuran bireyler, Ankara ve Türkiye'deki doğru adreslere yönlendirilmektedir.

Merkezin tanıtımını yapmak ve eğitimlerde kullanılmak üzere eğitim ve tanıtım materyalleri hazırlanmıştır. **"Tüm Duyduklarınızı Unutun Gerçeği Öğrenin"** sloganı ile CSEDM Gençlik Grubu tarafından hazırlanan poster; bireyleri yıllardır kulaktan duydukları bilgileri unutmaya ve doğruları öğrenmeye davet etmekte, ayrıca çoğumuzun cinsellik konusunda yeterli bilgiye sahip olmadığımızı, net düşünmediğimizi anlatmaktadır.

Cinsel Sağlık Eğitim ve Danışma Merkezi, Türk Eczacıları Birliğinin önderliğinde hayata geçerek, Türkiye'deki büyük bir açığı kapatmayı ve bilimsel verilerle bu alanda yapılan çalışmalara ışık tutmayı hedeflemektedir.

CSEDM Danışma Hattı

(0312) 491 21 55

10:00-17:00 saatleri arasında telefonla danışmanlık hizmeti verilmektedir.